

دستور جلسه شماره (1)

عنوان: بررسی اهمیت آزاد سازی بلوکه ها، پهنه ها و مزایده های منجمد معادن و همینطور مشکلات مربوط به مالکیت معادن

مرجع طرح موضوع: شورای گفت‌وگوی استان های خراسان جنوبی و کرمان

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۲/۰۷/۲۶

تعداد صفحات دستور جلسه: ۳ صفحه

شرح موضوع:

تصور عموم جامعه این است که نقش معدن و صنایع معدنی در اقتصاد کشورهای جهان منحصر به مشارکت در افزایش تولید ناخالص داخلی (GDP) و رشد اقتصادی می باشد در حالیکه معدن و صنایع وابسته به آن سهم معناداری نیز در ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش فقر در کشورها دارد. توسعه مواد معدنی که عامل مهمی برای رشد اقتصادی آجوامع می باشد اگر با برنامه ریزی دقیق و کارشناسی شده انجام شود می تواند باعث توسعه رشد اجتماعی در کشورهای در حال توسعه نیز باشد.

اهمیت صنعت و معدن در ایران

بر اساس مطالبات جدی مقام معظم رهبری، مسئولین نظام، فعالان اقتصادی و نمایندگان مردم، فعال سازی بخش صنعت و معدن از مهم ترین اهداف کشور جهت رشد اقتصادی می باشد. بهره برداری اصولی از این ظرفیت، ضرورت ورود به این عرصه را برای دستگاه‌های اجرایی و دست اندرکاران مربوطه روشن و شفاف نموده است. با توجه به ظرفیت بالای کشور در ذخایر مواد معدنی ارزشمند، کم‌رنگ کردن سایه تحریم های بین المللی در جنگ اقتصادی، تولید علم و تکنولوژی در معدن و صنایع معدنی، پیش بینی های ملی و بین المللی از آینده روشن صنایع معدنی و نگاه ویژه به توسعه اشتغال در کشور، درجه اهمیت این بخش بسیار بالا می باشد.

اهمیت آزاد سازی بلوکه ها، پهنه ها و مزایده های منجمد معادن

یکی از مشکلات جدی بخش معدن ایران، بلوکه شدن پهنه های استان های کشور است (از جمله استان های خراسان جنوبی، کرمان و...). فعالان اقتصادی و همچنین کارشناسان بخش معدن معتقد هستند در ایران محدوده های معدنی پتانسیل دار فراوانی وجود دارد که متأسفانه سال هاست به صورت پهنه باقی مانده و هیچ تغییری در کاربری آنها صورت نگرفته است. در واقع پهنه های بلوکه شده، مورد بی توجهی قرار گرفته و هیچ تصمیمی هم در این زمینه اتخاذ نمی شود، از نظر این فعالان در اکثر مواقع حتی علت بلوکه شدن این پهنه ها مشخص نیست.

^۱ Gross Domestic Product تولید ناخالص داخلی عبارت است از ارزش بازاری (ارزش پولی) تمامی کالاها و خدمات نهایی تولید شده در داخل مرزهای یک کشور طی یک دوره زمانی خاص. تولید ناخالص داخلی معیاری برای نشان دادن سلامت اقتصادی یک کشور است که معمولاً به صورت سالانه و گاهی اوقات فصلی محاسبه می‌شود.

^۲ رشد اقتصادی را در واقع می توان در افزایش تولید کالاها و خدمات اقتصادی، در مقایسه با یک بازه زمانی دیگر تعریف کرد. این مفهوم همچنین می تواند به صورت اسمی یا واقعی با توجه به نرخ تورم، تنظیم و اندازه گیری شود. به طور سنتی، رشد اقتصادی کل بر اساس تولید ناخالص ملی (GNP) یا تولید ناخالص داخلی (GDP) اندازه گیری می شود.

اولین بستر زیر ساخت برای توسعه معادن، اکتشاف است و باید اکتشافی رخ دهد تا ذخیره ای صورت بگیرد و به مرحله بهره برداری برسد، با توجه به اینکه آزادسازی محدوده ها به دلایل مختلف (که این دلایل جای بحث می باشد) در سامانه کاداستر قفل و منجمد است، آزادسازی بلوکه ها، پهنه ها و مزایده های منجمد برای فعالان و ذینفعان بخش معدن دارای اهمیت بالایی می باشد.

نکات و مشکلات بخش معدن استان خراسان جنوبی از نظر فعالان این بخش و کمیسیون معدن استان در رابطه با موضوع مورد بحث:

- بلوکه بودن پهنه ها و مزایده های منجمد معادن در سامانه کاداستر^۳
- سهم اندک بخش معدن در ارزش افزوده خراسان جنوبی علی رغم پتانسیل معدنی استان و وجود بیش از ۵۰ نوع ذخیره معدنی در استان
- بلا تکلیف ماندن طرح تحول سه جانبه^۴
- عدم تعیین تکلیف پهنه ها و زیر پهنه های واگذار شده
- فریز شدن و عدم تعیین تکلیف محدوده های مخالفت شده توسط دستگاه ها و در نتیجه حبس ظرفیت معدنی استان
- بلوکه شدن برخی مناطق توسط ارگان های ذی ربط و محدود بودن و عدم کفایت ظرفیت و پتانسیل مناطقی که امکان ثبت معدن وجود دارد
- مخالفت ارگان های مورد استعلام با آزاد سازی محدوده های بلوکه شده
- بلوکه شدن محدوده های ثبت شده ای که پیگیری نشده است و واگذاری آن ها از طریق مزایده
- عدم واگذاری محدوده هایی که در مزایده متقاضی نداشته اند

نکات و مشکلات بخش معدن استان کرمان از نظر فعالان این بخش

- علی‌رغم طراحی ۴۳ پهنه اکتشافی در سطح استان به مساحت ۱۲۸۷۶۱ کیلومتر مربع، مناطق معدنی وسیعی از استان توسط سازمان های دولتی (علی‌الخصوص منابع طبیعی و سازمان انرژی اتمی) و بخش خصوصی بلوکه شده و غیر فعال است و امکان آزادسازی یا به مزایده گذاشته شدن آن ها وجود ندارد.
- یکی از مشکلاتی که معدن کاران و فعالان معدنی آن را تجربه کرده‌اند ادعای مالکیت افراد بومی منطقه برای محدوده‌های معدنی است؛ به گونه‌ای که در برخی موارد باعث متوقف شدن فعالیت ها و از بین رفتن سرمایه و تلاش معدن کاران شده است.

پیشنهادات فعالان اقتصادی بخش معدن (استان های خراسان جنوبی و کرمان) و دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی

۱. تعیین تکلیف پهنه‌ها و زیر پهنه‌های واگذار شده مطابق دستورالعمل فراخوان واگذاری پهنه‌های اکتشافی به شماره ۶۰/۱۳۳۳۱۱ مورخ ۱۳۹۳/۰۶/۱۷ و آزادسازی سایر مناطق آن

^۳ در سال ۱۳۹۴ سیستم کاداستر برای ثبت محدوده های معدنی عملیاتی شد. این سامانه به‌روز و آنلاین است تا افراد بتوانند با مراجعه به آن و قرار دادن مکان نمای رایانه روی محدوده موردنظر، نام و کد شناسایی آن را ملاحظه کنند. همچنین این سامانه از خارج کشور قابل رویت است. تمام فعالان معدنی و آنهایی که مطابق قانون صلاحیت فنی و مالی‌شان تایید شده باشد، می‌توانند به اطلاعات سامانه کاداستر دسترسی داشته باشند. در این سامانه خدماتی، همچون نمایش آنلاین تمامی محدوده‌های معدنی در کشور، ثبت درخواست‌های اکتشافی در کشور به صورت آنلاین و صدور، انتقال و ابطال پروانه های اکتشافی و... انجام می‌گیرد. این سامانه زیر نظر وزارت صنعت، معدن و تجارت می باشد.

^۴ طرح تحول زمین شناسی و اکتشاف ذخایر معدنی با طراحی و ابتکار عمل سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور همزمان با شروع کار دولت سیزدهم در قالب توافقنامه سه جانبه بخش معدنی کشور متشکل از سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)، معاونت معادن و فرآوری مواد وزارت صمت و سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، در استان خراسان جنوبی آغاز شد.

۲. تعیین تکلیف طرح تحول سه جانبه و امکان ثبت محدوده در این طرح
  ۳. مناطق بلوکه موضوع مخالفت ارگان های مورد استعلام آزاد شده و مجدداً توسط متقاضیان در سامانه کاداستر مورد درخواست اکتشاف قرار گیرد و ارگان های مرتبط استعلام های مربوطه را بررسی نموده و با نگاه حمایتی پاسخ دهند
  ۴. آزاد سازی لکه ای درون مناطق بلوکه جهت اکتشاف و بهره برداری معادن کوچک مقیاس
  ۵. امکان واگذاری محدوده هایی که در یک بار مزایده متقاضی نداشته اند
  ۶. به منظور آزاد سازی پهنه های معدنی و رفع موانع ناشی از بلوکه شدن و غیر فعال بودن این محدوده ها، پیشنهادات احصا شده توسط سازمان صنعت، معدن و تجارت استان جهت اصلاح لایحه برنامه هفتم و قانون معادن، مورد بررسی قرار گیرد.
  ۷. قوه قضاییه ضمن مشخص کردن مرجع رسیدگی به ادعای مالکیت از سوی افراد محلی که گاهی موجب توقف فعالیت ها و از بین رفتن سرمایه و تلاش معدن کاران می شود، به منظور حل مشکلات در بخش اکتشاف معادن و تعارضات فی مابین معدن کاران و افراد بومی، بر اجرای صریح و دقیق قانون نظارت نماید تا قانون مذکور (قانون معادن) در کمترین زمان ممکن انجام و برای اجرا پشتوانه محکم داشته باشد.
  ۸. از آنجایی که اطلاعات پایه مبنای طرح ریزی ها و پردازش اطلاعات بعدی است و توسعه بخش معدن بدون در نظر گرفتن نقش اطلاعات پایه ناممکن است، پیشنهاد می شود بازبینی و تهیه مجدد لایه های اکتشافی پایه با استفاده از تکنولوژی های نوین توسط سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور صورت پذیرد.
- با عنایت به مطالب فوق و اهمیت موضوع، بررسی مشکلات و پیشنهادات ارائه شده، در دستور کار دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی قرار گرفته است.